

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

ΡΕΠΟΡΤΑΖ 12.03.2019 : 13:23

Τα γενέθλια του «Νονού»

ΑΘΩΣ ΔΗΜΟΥΛΑΣ

©Paramount Pictures/AFP/Visualhellas.gr

Ο Μάριο Πούτζο μαζί με τον Κόπολα στα γυρίσματα του δεύτερου μέρους του «Νονού». Ο Πούτζο εργάστηκε ως σεναριογράφος και στις τρεις ταινίες. © Steve Shapiro / Corbis by Getty Images / Ideal Image

Καμιά φορά, ενώ υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις, το αποτέλεσμα είναι απογοητευτικό. Άλλοτε συμβαίνει το αντίθετο: μέσα από συνθήκες αντίξοες και εντελώς ακατάλληλες δημιουργείται κάτι σπουδαίο. Όπως έγινε με τον «Νονό».

«Ήμουν 45 χρονών και είχα κουραστεί να είμαι καλλιτέχνης. Πέρα από αυτό, χρυστούσα 20.000 δολάρια σε συγγενείς, εταιρείες χρηματοδότησης, τράπεζες και διάφορων ειδών πράκτορες στοιχημάτων και δανειστές. Είχε έρθει η ώρα να ωριμάσω και να ξεπουληθώ, όπως με είχε συμβουλευσει κάποτε ο Λένι Μπρους. Έτσι είπα στους εκδότες μου ότι, εντάξει, θα γράψω ένα βιβλίο για τη Μαφία». Έτσι περιγράφει στην αυτοβιογραφία του ο Μάριο Πούτζο πώς έγινε και στις 10 Μαρτίου του 1969 εμφανίστηκε στις βιτρίνες των βιβλιοπωλείων ο «Νονός», ένα από τα μεγαλύτερα μπεστ σέλερ του 20ού αιώνα.

Ο Ιταλοαμερικανός συγγραφέας δεν είχε καμία σχέση με το θέμα «Μαφία» μέχρι τότε και το γεγονός ότι η ιστορία του εκτιμήθηκε ως αληθοφανής (ακόμα και από ανθρώπους της Μαφίας) οφείλεται στην έρευνα που έκανε για να καταφέρει να συνθέσει μια ιντριγκαδόρικη οικογενειακή σάγκα που θα «πουλήσει». Πέρα από την ανάγκη του για χρήματα (ήταν πατέρας πέντε παιδιών και επιρρεπής τζογαδόρος), η στροφή του στην «εμπορική» λογοτεχνία προέκυψε και από την απογοήτευσή του από την έως τότε επαγγελματική του πορεία – ο Πούτζο υπηρέτησε στη Γερμανία αμέσως μετά τη λήξη του πολέμου, επέστρεψε στις ΗΠΑ και εργάστηκε ως υπάλληλος γραφείου, ενώ παράλληλα αρθρογραφούσε περιστασιακά σε ρυθμ περιοδικά. Είχε γράψει επίσης δύο μυθιστορήματα («The Dark Arena», «The Fortunate Pilgrim») τα οποία είχαν επαινεθεί στους λογοτεχνικούς κύκλους, αλλά είχαν πουλήσει ελάχιστα. Χρειαζόταν μια καινούργια προοπτική.

Ο Μάρλον Μπράντο ετοιμάζεται για το γύρισμα, για τις ανάγκες του οποίου έπρεπε να φαίνεται μερικά χρόνια μεγαλύτερος. © Steve Shapiro / Getty Images / Ideal Image

Ένα κεφάλι αλόγου

Ο Πούτζο δεν εκτίμησε ποτέ το βιβλίο του («εύχομαι να το είχα γράψει καλύτερα», είχε πει) σε αντίθεση με τους αναγνώστες του, οι οποίοι μέσα από τις σελίδες του γνώρισαν έναν κόσμο ξένο, αυτόν του οργανωμένου εγκλήματος. Και τον γνώρισαν εκ των έσω, κρυφοκοίταξαν από την κλειδαρότρυπα τις ζωές των διαβόητων μαφιόζων, συναισθάνθηκαν τις ανησυχίες τους, έμαθαν τους κώδικες επικοινωνίας τους και τα μυστικά τους. Βοήθησαν, ασφαλώς, και ορισμένες εμβληματικές σκηνές ή ατάκες (θυμηθείτε πώς ένα κομμένο κεφάλι αλόγου ισοδυναμεί με μια πρόταση που κανείς δεν μπορεί να αρνηθεί) και ο «Νονός» εξελίχθηκε ταχύτατα σε ένα φαινόμενο της εποχής του. Μέσα σε δύο χρόνια είχε πουλήσει 9 εκατ. αντίτυπα και στις λίστες των ευπώλητων των New York Times έμεινε για 67 συνεχόμενες εβδομάδες. Μετά ήρθε η Paramount.

Για την ακρίβεια, η Paramount είχε εμφανιστεί στον δρόμο του Πούτζο λίγο νωρίτερα, όταν ακόμα ο συγγραφέας δεν είχε γράψει παρά μόνο μερικές δεκάδες σελίδες. Έπειτα από ένα ραντεβού με τον Ρόμπερτ Έβανς, επικεφαλής των παραγωγών του στούντιο, ο Πούτζο είχε συμφωνήσει να παραχωρήσει τα δικαιώματα του βιβλίου του, χωρίς να είναι σαφές πώς θα εξελιχθεί ή αν ποτέ θα καταφέρει να το τελειώσει, έναντι 12.000 δολαρίων. Δεν ήξερε τι ακριβώς είχε πουλήσει και στην Paramount δεν ήξεραν τι ακριβώς είχαν αγοράσει. Ακόμα όμως κι όταν αποδείχθηκε ότι είχαν χτυπήσει μια φλέβα χρυσού, οι διευθύνοντες του στούντιο δεν έμοιαζαν ενθουσιασμένοι με την προοπτική να μεταφέρουν το βιβλίο στη μεγάλη οθόνη. Ήταν ακόμα ανοιχτή η πληγή από το εισπρακτικό βατερλό του «Brotherhood» (1968), μιας ταινίας με σχετική θεματολογία. Άλλωστε, μέχρι τότε, οι ταινίες για τη Μαφία δεν είχαν καλή φήμη, έκοβαν λίγα εισιτήρια και ήταν σαφές ότι το Χόλιγουντ δεν είχε βρει ακόμα τη σωστή συνταγή για το πώς θα έπρεπε να τις προσεγγίζει.

Έτσι, παρά τη φήμη του, ο «Νονός» δεν αποτελούσε δέλεαρ για τα μεγάλα ονόματα του χώρου, που αντιμετώπιζαν με δισταγμό την εμπλοκή τους σε ένα πρότζεκτ το οποίο, συν τοις άλλοις, δεν έμοιαζε να υποστηρίζει ούτε η ίδια η παραγωγή, με το αρχικό μπάτζετ να ορίζεται στα 2,5 εκατ. δολάρια – στην πορεία έφτασε τα έξι. Ο Έβανς σκέφτηκε τότε ότι αυτό που χρειαζόταν μια τέτοια ταινία ήταν το κοινό να την παρακολουθεί και να

«μυρίζει τα σπαγκέτι», κατά δική του δήλωση, ήτοι να προσλάβει έναν σκηνοθέτη με ιταλικές ρίζες.

Διά της εις άτοπον απαγωγής, ο μόνος διαθέσιμος υποψήφιος ήταν ένας εκκεντρικός τριαντάρης με μακριά μαλλιά και φουντωτά γένια, ένας ιδεαλιστής του σινεμά που, όταν διάβασε τον «Νονό», χαρακτήρισε το βιβλίο «σκουπίδι»: ο Φράνσις Φορντ Κόπολα. Η αρχική του αντίδραση ήταν να αρνηθεί, αλλά ο στενός κύκλος του τον προέτρεψε να ξανασκεφτεί την πρόταση της Paramount, θυμίζοντάς του ότι το American Zoetrope, το στούντιο δηλαδή που διηύθυνε μαζί με τον Τζορτζ Λούκας, χρωστούσε περίπου 400.000 δολάρια στη Warner Bros. Ο Κόπολα είπε το «ναι» με βاریα καρδιά.

Η σκηνή του γάμου του Αλ Πατσίνο στη Σικελία, ένα ξεχωριστό κεφάλαιο του πρώτου μέρους της τριλογίας. © Michael Ochs / Getty Images / Ideal Image

Ο Αλ Πατσίνο ήταν κοντός

Έχουμε λοιπόν τα εξής δεδομένα: ο «Νονός» γράφτηκε από έναν συγγραφέα που δεν ήθελε να γράψει ένα τέτοιο βιβλίο, τα δικαιώματά του αγοράστηκαν από ένα στούντιο που δεν ήθελε να γυρίζει ταινίες για τη Μαφία και τη σκηνοθεσία τελικά ανέλαβε ένας άνθρωπος που δεν είχε καμία όρεξη να ασχοληθεί με όλη αυτή την ιστορία. Ο βασικός ρόλος, επίσης, δόθηκε σε έναν ηθοποιό που εκείνη την περίοδο θεωρούνταν αναξίπιστος και ανεπιθύμητος – ο Μάρλον Μπράντο ανέλαβε να ερμηνεύσει τον Βίτο Κορλεόνε έναντι πολύ μικρής αμοιβής. Από την παραγωγή υπήρχαν ενστάσεις και για τον εκλεκτό του Κόπολα για τον ρόλο του Μάικλ Κορλεόνε, καθώς αυτός ο άγνωστος ηθοποιός που επιλέχθηκε, ονόματι Αλ Πατσίνο, ήταν πολύ κοντός. Ακόμα και η μουσική του Νίνο Ρότα δεν είχε θεωρηθεί, αρχικά, κατάλληλη. Η περίοδος των γυρισμάτων ήταν γεμάτη τσακωμούς, ματαιώσεις και απρόοπτα, ακόμα και απειλές από τη Μαφία. Ένα ολόκληρο κεφάλαιο στη μυθολογία του Χόλιγουντ. Μέχρι που την άνοιξη του 1972 ο «Νονός» ανέβηκε τελικά στις αμερικανικές αίθουσες, για να βρει κατευθείαν τη θέση του στην κινηματογραφική ιστορία.

Το αμερικανικό όνειρο

Ήταν μία από εκείνες τις φορές που η ταινία ήταν καλύτερη από το βιβλίο, που βοήθησε την ιστορία του Πούτζο να εξελιχθεί, να αποκτήσει τη σωστή της διάσταση, να σημαίνει κάτι περισσότερο. Ο Κόπολα δεν έφτιαξε μια περιπέτεια με εξωτικούς γκάνγκστερ, αλλά επαναπροσδιόρισε την εικόνα του Ιταλού μετανάστη και παρουσίασε τη σύνθετη φύση ενός συγκεκριμένου λαϊφστάιλ σε μια περίοδο της μεταπολεμικής ζωής που ο κόσμος βρισκόταν σε διαδικασία αναζήτησης νέων αξιών. «Μια σπουδή στην τρέλα, στη δόξα και στην αποτυχία του αμερικανικού ονείρου» χαρακτηρίζει τον «Νονό» ο συγγραφέας Τομ Σαντοπιέτρο στο βιβλίο του «The Godfather effect», στο οποίο εξετάζει την τεράστια επιρροή του βιβλίου και της ταινίας στην καλλιέργεια μιας νέας συνείδησης στην αμερικανική κοινωνία.

Η ταινία είχε συνέχεια, ως γνωστόν, με το δεύτερο μέρος της να έρχεται το 1974 κι ένα τρίτο το 1990, όλα διά χειρός Κόπολα. Ως τριλογία ο «Νονός» έχει σημειώσει κέρδη 574 εκατ. δολαρίων μόνο από τα εισιτήρια που έκοψε στους κινηματογράφους, ενώ οι πωλήσεις του βιβλίου υπολογίζεται ότι έχουν ξεπεράσει τα 25 εκατ. αντίτυπα. Ξαφνικά η Μαφία έγινε δημοφιλές θέμα της ποπ κουλτούρας και άνοιξε ο δρόμος για να δούμε τον Μάρτιν Σκορσέζε να γυρίζει τα «Καλά παιδιά», τον Μπράιαν ντε Πάλμα να σκηνοθετεί τον «Σημαδεμένο» και τους «Αδιάφορους», τον Σέρτζιο Λεόνε να παρουσιάζει το «Κάποτε στην Αμερική», αλλά και τον Ντέιβιντ Τσέις να επιμελείται τη σπουδαιότερη τηλεοπτική σειρά, τους «Sopranos».

Όσο για τον Μάριο Πούτζο, που άνοιξε τον ασκό του Αιόλου για να λύσει το οικονομικό και υπαρξιακό του πρόβλημα, έλυσε σίγουρα το πρώτο, αλλά πιθανόν όχι το δεύτερο. Μετά τον «Νονό» ξεκίνησε να ζει ανάμεσα στα τραπέζια των καζίνο του Λας Βέγκας και τα κινηματογραφικά στούντιο, στα οποία πλέον ήταν περιζήτητος ως σεναριογράφος, αφέθηκε στις υλικές απολαύσεις ενός φανταχτερού κοσμικού σύμπαντος και, σύμφωνα με τον κύκλο του, άρχισε να μοιάζει με έναν «μεσαιών βαρών μποξέρ εκτός φόρμας». Το δικό του όνειρο το είχε κάνει πραγματικότητα, «βαφτίζοντας» συγχρόνως μια εποχή με τη γοητεία και τη ματαιότητα της αναζήτησης μιας καλύτερης ζωής. ■

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΕΠΙΣΗΣ

Η Vogue Greece μιας νέας εποχής

(/1014088/gallery/periodiko-k/reportaz/h-vogue-greece-mias-neas-epoxhs)

ΕΛΙΣ ΚΙΣ

Σερβίρει φαγητό, πουλάει παντζάρια, έχει κρεβάτια. Τι είναι;

(/1012345/gallery/periodiko-k/reportaz/servirei-faghto-poylaei-pantzarria-exei-krevatia-ti-einai)

ΑΓΓΕΛΟΣ ΡΕΝΤΟΥΛΑΣ

Ο Αγαμέμνων μιλούσε κινεζικά

(/1012342/gallery/periodiko-k/reportaz/o-agamemnwn-miloyse-kinezika)

ΤΑΣΟΥΛΑ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

Ψάχνοντας τον «Τσάπο»

(/1011190/gallery/periodiko-k/reportaz/yaxnontas-ton-tsapo)

ΑΘΩΣ ΔΗΜΟΥΛΑΣ

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ατζέντα, Της Παγώνας Λαψάτη

(http://www.kathimerini.gr/1013741/gallery/ta3idia/afomh/atzenta)

Τα μαγέρικα της Ηλιοπούλης, Της Βιβής Κωνσταντινίδου

(http://www.kathimerini.gr/1014259/article/gastronomia/ta-magerika-ths-hlioypolhs)

Πεκίνο: Αυτοκρατορικά μεγαλεία, της Τασούλας Επτακοίλη

(http://www.kathimerini.gr/1014109/gallery/ta3idia/ston-aito-kosmo/pekino-aytokratorika-megaleia)

Τα γενέθλια του «Νονού», Του Αθω Δημουλά

(http://www.kathimerini.gr/1014097/gallery/periodiko-k/reportaz/ta-gene8lia-toy-nonoy)

Γιάννης Μπεχράκης (1960-2019), της Μαρίας Αθανασίου

(http://www.kathimerini.gr/1014084/gallery/periodiko-k/flashback/giannhs-mpexrakhs-1960-2019)

Κωνσταντίνος Κακανιάς: «Μου λείπει η αμεσότητα των Ελλήνων», Μαργαρίτας Πουρνάρα

(http://www.kathimerini.gr/1014094/gallery/periodiko-k/an8rwpoi/kwnstantinos-kakanias-moy-leipei-h-amesothta-twn-ellhnwn)

Engageya (http://www.engageya.com)

Δεν τυπώνω. Π♦️?οστατε♦️?ω το πε♦️?ιβάλλον.